

M A G Y A R K U R I R.

Bécs, Pénteken, Július 2dikán, 1824.

Franciaország.

Chateaubriand Úrnak a' Ministeriumból lett eltávoztatása felett, még ekkor is mind folyik a' penna-harcz a' Párizsi Ujságírók között. A' Drapeau blanc, a' vallásos dolgokban veszedelmes tudományra vezető principiumokkal való a' Journal des Debats Ujságot, a' mint ez az ő vélekedése szerint, a' Journal des Debatsnak ez Universitas, és annak tiszteletre méltó feje, 's korábban a' de Maistre és de la Mennais Urak ellen intézett megtámadásaiból kitetszik. A' nevezett Ujság alkalmasint azt hitte, hogy az utóbbi két férjfiaknak tudományos dicsőségek, talán levonhatna valamit a' Martyrolról írt könyv szerzőjének fényéből. Egy liberális Ujság ezen észrevételekből azt következteti, hogy Chateaubriand Urat fel lehetne áldozni az Universitasnak, vagy a' vallásos félnek; hanem a' Journal des Debats mindigre azt vitatja, hogy political kérdésben nem kell belezavarni a' vallást. — Némelly royalista Ujság-levelek csakugyan még is erős dolognak tartják, hogy a' Journal des Debats kétségbe akarja hozni a' Királynak abbeli jussát, melly szerint ő Minisztereit elbocsáthassa. — A' Constitutionnel azt állítja, hogy a' győző és meggyőzetett Miniszterek között a' Nemzet neutralitást tart, 's keveset gondol vele, ki nyeri avagy veszti-el a' hívatalt, meg lévén győzöttetve iránta, hogy mindegyik ugyan azon célra törekszik, 's csupán arra nézve nem egyezhetnek meg, lassan avagy sebesen jussanak e el reá. Ha Chateaubriand Úr,

mint a' Journal des Debats állítja, Angliát arra bírta, hogy a' Dél-amerikát illető kérdésben ne hirtelenkednék, ez azt mutatja, hogy ő a' népek' szabadságáról és függetlenségéről éppen úgy gondolkozik, valamint Villele Úr. — A' Courrier français nem egyezik e' részben a' Constitutionnel; mert úgymond, már is olly következései vagynak Chateaubriand Úr megbuktatásának, mellyekre nézve a' Nemzet nem lehet érzéketlen: a' szabad nyomtatáson ugyanis erőszak kezd tétetni; a' fő Miniszter nem viseli elég béketűréssel az Ujság-levelekben uralkodó vélekedésbeli különbséget, mint ezt a' Kamarákban és a' Kabinétben sem örömet szenved; egy miniszteri Ujság (a' Drapeau blanc) azt veti szemére Chateaubriand Úrnak, hogy egy igen is nevezetes Corporatio ellen intézte volt megtámadásait, 's ezzel mintegy értésünkre adja, hogy a' miniszteri Ujságok azon hivatalos-testnek zászlója alá esküvének, mellynek a' Chateaubriand Úr Miniszterségében még csak volt, ki ellene merjen szállani.

Don Miguel, a' Portugalliai kir. Hercege, minekelőtte m. h. 14d Párizsba megérkezett volna, meglátogatta 11d Nantes városát, 's ottan igen nagy pompával fogadtatott. Dom Miguel, de la Beja Hercege nevezet alatt él Párizsban. Jún. 15d követőjével és a' Portugalliai Nagykövettel megjelent az olasz játékszínben, mellyben akkor a' „titkos házasság“ című darab adatott-elé. — Jún. 18d délelőtt 11 1/2 órakor, Herceg Beja (Dom Miguel) kíséretében a' Portugalliai Nagykövet, ennek

Titoknokja, és egy tolmács által (mint-hogy Ő kir. Herczege francziául nem beszél), Ő Felségéhez audientziára vezetett. A' mint a' Királyhoz közelített, nagy megindulásának adta jelét; Ő Felsége őtet megölelé, 's három fertály-óraig mulatott vele. Vége lévén az audientziának a' kir. Herczegek és Herczeg-aszszonyok fogadák az Infánst. Ő Portugalliai gyalog Obersteri formaruhában volt öltözködve, 's kék pántlika (a' sz. Lélek Rende' jele) ékesítette, mellyet neki a' Király, a' Portugalliai pártos Igazgatás' megbuktatása után ajándékozott. Jún. 2od a' kir. familiával fog ebédelni az Infans.

A' Napoleon alatt volt fő Kinestár-mester, előbb harmadik Consul Lebrun Károly Ferencz, életének 86d. esztendejében megholt.

Újabb franczia levelekből úgy látszik, hogy az Ujság-írók' feljebb említett hada szünni kezd. A' Journal des Debats ugyanis Jún. 17d már csak azon panaszkodik, hogy a' royalista Ujságokat nyomják, valamint korábban a' royalista választókat kirekesztették a' választásbeli részvételből — 's ezt mind egyikkel mind másikkal egyedül az ő függetlenségek miatt történik. Most már csak az a' kérdés „mellette avagy ellene vagyon e valami Villele Úrnak?“ 's utóbb könnyen oda mehet a' dolog, hogy a' pártos, ha egyszer servilis és néma, jó Royalistának; 's a' Vendei polgár gyanúsna fog tartatni, ha arra veti fejét, hogy a' királyi-szék hasznának tekintetéből, a' közönséges szabadság mellett szállaljon-meg.

Cayenneből így írnak Apr. 1od: „Tudva való dolog hogy a' honnos Brasiliaiak Parában, bizonyos véres lázzadásnál fogva, minden ottani Portugallusokat arra kényszerítének, hogy a' hajókon keresnének menedéket. Ezek Cayennebe jöttek, 's itten mintegy Portugalliai Coloniát formáltak. Kormányzónk, Báró Milius, meg-

hallván az említett lázzadásnak hírét, Parába küldötte a' l' Artesienne nevü Goelettet, melly a' Portugallusokat ide hozá.

Nagy Britannia és Irlandia.

Az ánglus Courierből így summázza-egybe az Etoile Jún. 2od ama kinyilatkoztatásokat, mellyeket Canning Úr, az Alsóháznak Jún. 15d tartott ülésében az Amerikai fellázzadott spanyol Coloniák függetlenségének megismerését illető kérdésre nézve tett: „1) A' Spanyol Amerika függetlenségének megismerését illető kérdésre nézve, Igazgatásunk, a' közléseknek Spanyol Országból való várasában nincsen többé megkötötve; hanem szabadsággal teheti, a' mit maga hasznára nézve jónak tart. 2) A' Nagy Britanniai Igazgatás, minden Státusra nézve különkülön, nem pedig általjában egész Amérikára nézve, fogja ezen kérdést tekinteni. 3) A' Miniszterek megtették a' rendelkezéseket az iránt, hogy az illető Igazgatások' állapotjáról tudósításokat vehessenek; de még mind a' mái napig semmi efféle hozzájok nem érkezett. 4) Ő Felségének Igazgatása egyenesen azon kinyilatkoztatáshoz fogja magát tartani, mellyet e' részben nyilvánvalóvá tett, és a' Parlamentumnak elébe terjesztett. 5) A' Londoni Udvar másod ízben sem fogadta-el Spanyol Országnak abbéli sürgető meghívását, hogy venne részt bizonyos Congressusban, melly a' nevezett kérdés' elhatározására nézve tartatnék.“ — „Nem láthatjuk-által, mond a' Courier, miként lehetett volna többet mondani a' Biztosoktól várt tudósítások nélkül. Nyilvánoságos sérelmére szolgálna minden formalitásoknak, ha az Igazgatás Agenseket küldvén a' dolgoknak kifürkészése végett, azoknak tudósításaiknak vétele előtt kezdené-el ebbéli munkálódásait.“

Az Igazgatás végre hivatalosan tudósított a szerencsétlen Generális MacCarthy haláláról; hanem azon iszonyú veszteségnek, mellyet az Anglusoknak, az Ashanték okoztanak, közelébbi környűllásai még mind eddig nem érkezének meg. A most vett hivatalos-levelekből, mellyek az említett Generálisnak haláláról szóllanak, csak annyit tudhatni, hogy ő, ama szerencsétlen napon (Jan. 21d) valami 7000 embert vezérlett, kiket az Ashanték, az ő hosszú késeikkel csaknem mind rakásra öldösének.

Algírnak körülkerítettéséről, Május' 19dikáig terjednek tudósításaink. A Dey teljességgel nem akarta elfogadni a régi anglus Consult Macdonaldot, 's ez az oka hogy semmiféle alkudozásoknak nem leve kívánt fogantjok. Május' 18d megszaporodott ottan az anglus hajók' száma, mellyek most már, két Bombardírozót is oda számlálván, kilenczre mennek. Két Hollandus hajók közelítének a kikötőhöz, 's minekutána Consuloknak két pakét levelet általadtak volna, Május' 19d ismét eltávoznak. — A kikötő' bójárasa egy nagy vas lánczal vagyon bészarva, mellyet az Igazgatás Angliából hozatott. Május' 18d a kikötőben minden hadi-hajók elsüllyesztettek, hogy így a megtámadtatás' esetében meg ne gyűjtathassanak.

Apr. 20dikai levelek után Surinamban véres lázzadásról beszéltek az anglus Ujságok. Azon egész tudósításban egy szó sem igaz. Mert magok az Apr. 27dikéig terjedő Surinami Ujságok, mellyek Jún. 15d érkezének Amsterdamba a nevezett lázzadásról legkissebbet sem szóllának, sőt inkább azt tartják, hogy egy plántáló, törvény elébe idéztetett, mivel egy rabszolgát megölt."

Portugallia és Brasilia.

Lisbonából Jún. 3d indult tudósítások szerint, mellyeket a Kent nevezetű posta-hajó hozott Falmouthba, a fő-város-

ban teljes esendesség uralkodott, 's a Kiralyné még mind a Queluzi palotában volt. Marquis Abrantes, ki a Marquis Loule megölettetésében részesnek tartatik, szökő útjában elfogattatott, 's egy a Tajo mellett lévő kastélyban tartatik őrizet alatt.

Midőn Marahanba a mult hónap' utolsó napjaiban Portugalliának Brasilia ellen való céljairól tudósítás érkezett volna, azon mindenek nagyon felzendültek. 'S a zendülés Apr. elsőjén olly tulajdonságúvá vált, hogy a constitútiós tisztségek parancsolatot adtak ki az iránt, hogy minden Európai Portugalliak személyvalogatás nélkül kitakarodjanak a nevezett tartományból. Már szinte áruba bocsáták vagyonaikat az Európaiak, a mint Apr. 5d ismét egy új parancsolat adatott ki, mellynél fogva a ki magáért kezest állíthat, a tartományban maradhat, hanem a nőteleneknek 's foglalatosság nélkül élőknek a városból ki kell takarodniok. Ezen parancsolat közönséges örömet szült, 's estvére a város kivilágosított.

Rio de Janeiróban midőn az új Constitutionának innepe világosításokkal 's az örömnök egyéb jeleivel tartatnék, a Sz. János nevet viselő játék-szín a lángok' prédájává leve. A Császár már kijött a theátromból, de még benn volt nagyobb része a nézőknek midőn a tűz kiütött, mellynek oltása körül nagy serénységgel foglalatostkodának különösen a franczia hajós-osztálybeli emberek.

Nyugot-Indiai Szigetek.

Haitiban megtámadástól tartanak Francia Ország részéről. Ottan minden talpon van. A lakosok már táborhely plánumot is készítettek, a hova vonhatná majd magát az Igazgatás. Azon beszédben, mellyel Apr. elsőjén Praesidens Boyer a Deputatusok Kamaráját megnyitotta, sajnálkozva említi, hogy a függetlenségnek megismerése végett az Európai Kabi-

neteknél tett iparkodásoknak, eddigelé olly kevés sikerek vala. Apr. 6d parancsolat adatott-ki, hogy a' kiknek a' városokban semmi dolgok, 's nem tudják kimutatni miből élnek, falukra takarodjanak. Továbbá minden, a' ki egészséges, lakó földét mivelni tartozik.

Spanyol Amerika.

Mexicóból Mártz. 24d indult 's ánglus Ujságokban közöltetett levelek szerint, ottan Yturbidének próbatételét várt dolog gyanánt tartják, 's mindegyre azt vitattja a' közönség, vallyon Yturbide fog e boldogúlni szándékában vagy sem. Michilena, ki követül megyen Angliába, még el nem indult.

Spanyol Ország.

Donna Louisa Sarolta kir. Hercegaszszony, Paulai Ferencz kir. Herceg hitvesé Jún. 12d leány gyermeket szüle, kit az Aranjuezi kápolnában, Ő Felségeknek 's a' Pápa Követének jelenlétében, a' két Indiák' Patriarchája keresztelt-meg. Keresztatyja XVIII Lajos, keresztanyja az Angoulemi kir. Hercegné, kiknek képeiket Don Carlos spanyol kir. Herceg, és Mária Francisca spanyol kir. Hercegaszszony viselék; az új szülöttnek Luisa Therézia név adatott.

Az Igazgatás és az apostoli Junta között való versengésben, előbbi győzedelmeskedett. A' Junta' tagjai közül, a' Király parancsolatjára harminczan számkivettettek, kik között vagyon Don Victor Saez is, a' Királynak hajdani gyontató-atyja és Minisztere.

Bécs.

József Cs. K. Fő Herceg Magyar Ország Nádor-Ispánja, felséges hitvesével és familiájával Budáról Jún. 29d; Ferdinánd Cs. K. Fő Herceg pedig Prágából Jún. 3od ide szerencsésen megérkezének. (Ő Cs. K. Felségek, nem Jún. 18d,

mint közelébb hibásan jelentetett, hanem Jún. 28d érkezének-meg.)

Július 1. a' Státus - papiro-sainak közép-árrok:

Státus Kötelező levele 5 p Ctmal Conv. P. 94 9/10 Ugyan az 2 1/2 p Ctmal Sorsvenásos Költsön 1820-ról C. P. Ugyan az 1821 ról 100t. C. P. Bizonyítás 1821d. Költsönről 100 stért C. P. Bécs Városi Bankó Obligatiók 2 1/2 p Ctmal 100 for. C. P. 249 7/8 for. V. Czban. 1 Bank Actia 1115 1/2 for. C. P. Cs. Arany —

A' Gabona négy fő nemeinek árrok általjában Jún. 21d. — 26d.

(Mérőjét garasra számlálva V. Czban.)

	Búza.	Rozs.	Arpa.	Zab.
Bécsben Jún. 22d	138	—	45	41
— Jún. 26d	137	66	50	41
Stockerauban Jún. 21d	115	56	—	30
Fischamenden Jún. 22 és 24d	—	47	34	31
NagyEnzersdorfon Jún. 23d	215	51	32	33

Bécsben, a' marha-husnak fontja Ezüstben 7, V. Czban 17 1/2 xrra határozatott.

Magyar Ország.

A' Hazai Tudositások szerint m. h. 25d a' Magyar Királyi Universitas háladatos emlékezettel és hódoló hívséggel innepelte nagyemlékezetű Mária Therézia jótévő rendelése által az Universitasnak az Ország' közepén felállítottása' és a' tudományok új rendbe szedettetése' napját. Melly alkalmatossággal Mélt. és Fő Tiszt. Juránics Antal Püspök és Helytartó-Tanácsos Úr díszes egyházi készülettel eléneklé a' nagy Misét, az Universitas' Előjáróji 's az egész tanuló Ifjúság buzgó jelenlétében; azután az egész gyülekezet felgyülekezett az Universitas' nagy palotájába, hol Mélt. és Fő Tiszt. Battányi Aloyz Esztergomi Kanonok és Apátor, mint ezen esztendőbeli Rector, ékes deák beszédben előadta a' tudományoknak Hazánkban való terjesztését, azoknak által-

jában való hasznait, különösen az Universitas tudós Tanítóji által végbe vitt gyarapodását, 's ezekre nézve a' halgatókat a' tudományok' buzgó mívelésére serkentette, annyival is inkább, hogy mostan kegyelmesen uralkodó Felséges Urunk' fő oltalmában a' tudományok' leghathatósabb pártfogóját tisztelnünk szerencsénk legyen. Az innepnek kedvesebb emlékeztére a' tisztelt Rector Úr, az egész Tanító-kart, több érdemes férfiakkal gazdagon megvendégelte.

Budara Jún. 19d megérkezett Estei Maximilián Kir- Fő Herczeg, és Ferdinánd Fő Herczegnél, az ő testvérénél szállott-meg. A' fő vendégnek tiszteletére 22d a' vár mezején fényes katonaparade volt, és Pesten másnap hasonló örparade.

Rima-Szombat Mező-városának (T.N. Gömör és Kis-Honth t. e. Vármegyében) közelébb mult Jún. 12d délelőtti 11 és 12 óra között, héti-vásár' alkalmatosságával, az a' szerencsétlensége volt, hogy egy reitentes Orkánnak dühösségét nagy remulések között tapasztalta. Ez a' szokatlan szél napnyugot felől jöven a' városnak, elsőben is a' közel lévő erdőkön felsöpött úgy rothadasnak indult, mint száraz fa-levelekkel töltötte-bé a' felső levegőt, melly a' kormos felegek alatt keletről a' nap által megvilagosítván, az utolsó itéletet, vagy inkább e' vilagnak egy eredeti zavarla leendő visszatétettetését látatott képezni. A' Rima vize mellett lévő oldalára csapván a' városnak; több kisebb 's nagyobb házaknak, és csűröknek tetejét, pozdorjaként szórta a' levegőbe, 's rakta-le nagyrészt a' város' piaczára; innen a' város' derekára áltacsapván, a' R. Catholicusoknak a' piacz közepén magánosan álló templomjoknak rézzel borított tornyok tetejét, az óra abroncsa 's pártazatja felett felszaggatta a' réz pléheket, 's csaknem egészen körül, lepedőfor-

mába hajtogatta, a' déli oldalon pedig ezeknek nagy részét leszakítván, a' földre hajtotta; a' hol a' réz pléheket fel nem szakíthatta, 's magát ki nem üthette, a' fedelet, mint a' hólyagot kidomborította; a' torony ablakainak erős salugátit öszvezúzta; az árboczfáját, 's annak kötéseit úgy meggyengítette, hogy annak újonan leendő megépíttetését, a' következő veszedelemtől való félelem, alkalmasint szükségessé teszi; a' templom előtt álló feszület kereszt kövének felső részét bádogg fedezőjével együtt, valamint a' torony felső szegletén a' falat borító egyik koczkás követ is a' földre hajtotta; a' nagyobb Patikának, 's a' Plebaniának fedelét darabon lesodorván, innen a' Catholica Iskolának csapott, mellynek csaknem új zsindelezettű tetejét felemelvén, azt a' maga épségében de a' faltól jóval idébb tette-le; a' városházának alsó ablakait benyomván, a' szoba közepén álló kemény fa asztalt is az ajtóhoz nyomta; a' tetejét előlről, az egyik oldalát pedig végig lesepette, 's még a' leveles-tár egyik ablakának izmos vastabláját is sarkvasánál fogva a' földre sujtotta; a' piaczon lévő búzás szekereket, marháikkal együtt felforgatta; az áruló mester-embereket 's aszszonyokat míveikkel, satorfáikkal, kosaraikkal 's a' t. öszvezavarta 's forgatta; gyékényeiket 's más eszközeiket felkapván, a' mezőre ragadta, a' házak előtt lévő hárs- akác- és jegenyefákat, vagy derékon kettétörte, vagy gyökerestől kiszaggatta; sok tölgyfa kerítéseket 's kapukat kidöntött, úgy hogy még a' zsilyibek tövei is föld színére kifordultak. Legalább 40 fa házakat, csűröket, ólakat, részszerint megrongált, részszerint pedig a' föld színére terítván, öszvezúzott. Különös volt ezen alkalmatossággal az, hogy ezen Orkánnak csaknem általellenbe az északi részről, a' majd hasonlíthatatlan gazdag őszi vetést, széllel jövő jégesős felleg fenyegetvén, sőt már imitt amott ma-

gát szemenként mutogatván; ezen Orkán-
nak hathatósága által visszanyomattatott,
's minden kár nélkül eloszlott; mellyet an-
nakutána kevéssel egy fertály óráig való
sebes eső követvén, az egész zivatarnak
vége lett. Nagy szerencséje volt a' külön-
ben is megrémült városnak, hogy ezen
dühös szél, legfeljebb is száz ölnyi széles-
ségű helyen menvén-el, 's három minü-
táig alig tartván, senki a' lakosok közül
áldozatjává nem lett.

Zemplén Vármegyében fekvő Gál-szécs
Mező-városa siralmas állapotra jutott a'
vigyázatlanságból több ízben támadott tűz
által. A' múlt 1823d eszt. November 20d
estve a' Város' napnyugoti részén 17 há-
zak több ólakkal, csürökkel és Tek. Cse-
lei Kolo'sy Károly Szolga Biró Úr' ud-
vara, 's minden épületei lettek hamuvá.
December 4d ismét három ház égett-meg.
De sokkal rettentőbb ítélet érte ezen Vá-
rost e' f. eszt. Április 28d; az éjszaki ol-
dalon a' piacznál délben 1, 1/2 órakor
ütött-ki a' tűz, mellyet a' nagy szél min-
dég jobban élesztvén és mindenfelé an-
nyira széljelszórván, hogy egyszerre több
helyeken gyúladtak a' házak, csakhamar
úgy elhatalmazott, hogy az elrémült la-
kosoknak alig maradt idejek házaikból ki-
szaladni. Irtóztató jelenés volt a' szél ál-
tal habok' módjára széljelcsapdostatott
emésztő lángokat dühösködni látni; —
még borzasztóbb, a' szél' zúgása, a' lo-
bogó lángok' ropogása, és az állatok' or-
dításai közé vegyült kétségbeeső, 's hal-
dokló szerencsétlenek' szívreható keserves
sírásokat, jajgatásaikat hallani. Alig tölt-
el fél óra és 204 házak, egy templom, öt
megélemedett ember és 8 gyermek lettek
a' tűz' iszonyú prédájává; 900 embernél
több maradt hajlék és kenyér nélkül; so-

kan öszve-égették tagjaikat, többekről a'
testeken lévő ruha is leégett. Leírhatat-
lan a' nagy kár és nyomorúság. Legna-
gyobb kára van a' Mélt. Nagy Szalatnyai
Baró Fischer Familianak.

Tisztí Jelentés.

A' dicső Marczibányi Familiának 1821-diki
és 1822-diki Jutalom-Kérdéseiről.

A' dicső Marczibányi Familia részé-
ről a' Magyar Nemzeti Muzeum 1822-dik
esztendei Karácson Havának első napján
minden hazabéli Ujság-levelekben e' követ-
kezendő két Jutalom-kérdést hirdette-ki:

I. 1821-dik esztendőre:

„Micsoda Előmenetelt tett a' Magyar
„Nyelv a' mult század közepétől
„fogva a' különbféle Tudományok-
„ról íratott Munkák által?

II. 1822-dik esztendőre:

„Vagynak-e az Erdély Országi Magyar
„Nyelvnek a' Magyar Országi Neme-
„ti Nyelvre nézve különösségei? Ha
„vagynak, mellyek azok, és mel-
„lyek egyenesen a' Székelység Ma-
„gyar Nyelvének különös tulajdo-
„nai?“

Az első Jutalom-kérdésre semmi fele-
letet sem vett a' Magyar Nemzeti Muzeum;
a' másodikra egy érdemes Hazánkfia ime
jelszó alatt:

„Értelmes, 's tiszta beszéded czifrá-
zás nélkül legyen: azt kijelentened illik olly
hangon, mellyhez Magyarok füle szokva
van.“ Virág.

szép szorgalommal felelt, mellyet is az
alólírt nagy örömmel bémutat. Pesten,
Június 3dikán 1824

Horvát István, m. k.

A' Széchényi Országos Könyv-
tár Örzője.